

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/170018#Text> (дата звернення: 08.10.2023).

6. Закон України «Про запобігання корупції» №1700VII від 14.10.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/170018#Text> (дата звернення: 08.10.2023).

7. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» №361IX від 06.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/36120#Text> (дата звернення: 02.10.2023).

8. Скрипник В. Місце криптовалюти в системі об'єктів цивільних прав. Підприємництво, господарства і право. №8/2018. с. 3843. URL: <http://www.pgjournal.kiev.ua/archive/2018/8/9.pdf> (дата звернення: 02.10.2023).

ФРОЛОВ Михайло,

кандидат юридичних наук, доцент
кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ.

НЕГАЙНЕ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ ПІД ЧАС ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ

Гарантоване особі у статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод право на справедливий суд продовжує свою дію і на стадію виконання судового рішення. У своїй прецедентній практиці Європейський суд з прав людини нагадує, що право на судовий розгляд було б примарним, якщо б внутрішня судова система Договірної Держави дозволила б, щоб остаточне та обов'язкове судове рішення залишалося невиконаним відносно однієї із сторін, і що виконання рішення або постанови будь-якого органу судової влади повинно розглядатися як невід'ємна частина «процесу» в розумінні статті 6 Конвенції. («Імобільяре Саффі» проти Італії», заява 22774/93, 28.07.99, § 63; «Горнсбі проти Греції» від 19.03.97, § 40) [1].

Водночас, виконання рішень про поновлення на роботі незаконно звільнених чи переведених працівників в Україні залишається одним з проблемних аспектів трудового права, як матеріально-правового регулятора суспільних правовідносин даного виду, так й суто процесуально-правових проблем, зокрема цивільного судочинства. при реалізації судових рішень, що має особливе значення під час воєнного стану.

Проблематика виконання зазначених рішень зумовлена в тому числі й тим, що чинне цивільне процесуальне законодавство передбачає спроможність рішень суду першої інстанції, що не набрали законної сили по певним категоріям цивільних справ набути риси виконуваності негайно по прийняттю судом, без дотримання загального строку набуття чинності, а саме: ст. 430 ЦПК України «Негайне виконання судових рішень» передбачає, що суд

уповноважений допустити негайне виконання рішень у справах 10 категорій, зокрема, про поновлення на роботі незаконно звільненого або переведеного на іншу роботу працівника.

Причини визначення законодавцем серед численних категорій цивільних справ, саме проваджень про відновлення прав незаконно звільнених осіб такими, що допускаються до негайного виконання у цілому не знаходило вичерпного аналізу у науково-практичній літературі сучасного періоду, отже й, відповідно, наукового обґрунтування.

Однак, проблематика інституту негайного виконання судових рішень відома, наприклад зазначалося, що: «відстрочка чи розстрочка виконання рішення не може бути надана щодо рішень, негайне виконання яких допущене судом (п. 7) ч. 1 ст. 214, ст. 367 ЦПК України); а також щодо рішень у справах, які виникли з особистих немайнових правовідносин, – через специфіку способів захисту у таких категоріях справ» цит. по: [2]

Сучасна судова практика встановлює, що судові рішення, відносно якого допущено негайне виконання: «набуває властивостей здійснення і підлягає виконанню не з часу набрання ним законної сили, що передбачено для переважної більшості судових рішень, а негайно з часу його оголошення в судовому засіданні, чим забезпечується швидкий і реальний захист життєво важливих прав та інтересів громадян і держави» [3].

Однак практика виконання таких рішень свідчить, що навіть звернені судом до негайного виконання рішення про поновлення на роботі або не виконуються взагалі, бо не наділені примусовою силою виконавчого документу, або виконуються частково, що не дозволяє відновити порушені права особи, що звернулася за судовим захистом та фактично вже отримала визнання протиправного характеру діяльності судом, а практично зупинилася на вході до «лабіринту» виконання рішення суду, що має бути виконаним з моменту його проголошення.

За офіційною статистикою, близько 80% звернень до ЄСПЛ стосується саме проблематики невиконання рішень українських судів, а за статистичними даними ДСА, лише 8% судових рішень виконано у 2017 році. [4]

Які ж способи подолання випадків невиконання судових рішень, що звернуті до негайного виконання по справах про поновлення на роботі незаконно звільнених осіб реалізовані у чинному законодавстві?

На рівні галузевих процесуальних кодексів перехід до стадії виконання судового рішення та сповіщення судовому рішенню тієї примусової сили, що забезпечує виконуваність судового рішення теж проходить не однаково, наприклад, задекларований ст. 13 Закону України “Про судоустрій та статус суддів”, судовий контроль за виконанням судового рішення у адміністративному судочинстві передбачений, а у інших видах судового провадження – ні.

Дієвість засобів судового контролю, як чинника виконуваності судового рішення теж викликає обґрунтовані зауваження як зі сторони змісту функції

контролю за процесом виконання, так й зі сторони впливовості такого заходу на основний результат та головне завдання судочинства – відновлення порушених прав та законних інтересів незаконно звільнених та переведених працівників.

У цивільному та господарському процесах реалізований дещо інший спосіб надання судовому рішенню властивості примусового характеру, обов'язковості його вимоги з виконання – постановлення рішення про виконання розпорядження суду негайно по проголошенні, до спливу термінів оскарження та набрання чинності таким рішенням.

Отже, ані судовий контроль за виконанням судового рішення, ані можливість негайного виконання не наближають фактично стан повного відновлення прав особи, звільнення якої вже було визнано судом незаконним. В умовах воєнного стану зволікання з виконанням судового рішення набуває додаткового антидержавницького забарвлення, зокрема тому, що зупиняються чи невчасно надходять грошові кошти пов'язані з оплатою вимушеного прогулу тощо.

З метою подолання зазначеного недоліку можна запропонувати виготовлення виконавчого документу на підставі рішення суду, що звернено до негайного виконання, це дозволить подолати проблему невиконання судових рішень, що звернені до негайного виконання у формально-документальній площині.

Або, додати рішення суду, що звернено до негайного виконання до переліку виконавчих документів.

Обидва запропоновані підходи можуть бути наділені вадами, що відкрис тільки апробація того чи іншого підходу до вирішення проблеми негайного виконання рішень про поновлення на роботі незаконно звільнених працівників.

Тим більше, що загальноєвропейській підхід до змістовного наповнення правосуддя як особливого виду діяльності держави вбачається з тези що, «...ЄСПЛ обстоює правову позицію про те, що право на справедливий суд є примарним, якщо судові рішення є невиконаним [4]

Відповідно, первинним є конвенційне право людини на своєчасний розгляд судом її справи, включно з виконанням рішення, а вже похідним є юридичний інструментарій, який має обслуговувати досягнення мети його захисту»[5, С.437]

На підставі викладеного вважаємо додатково аргументованим положення, що рішення про поновлення на роботі незаконно звільнених чи переведених працівників повинні виконуватися, безумовно у разі допуску їх до негайного виконання, з моменту проголошення судом без додаткових ускладнень процесу виконання для уповноваженої сторони.

1. Справа "Імобільяре Саффі" проти Італії" (Case of Immobiliare Saffi v. Italy) (Заява N 22774/93) [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : [офіційний веб портал]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_075#Text, вільний. – Назва з екрана.

Справа "Горнсбі проти Греції" (Case of Hornsby v. Greece) [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : [офіційний веб портал]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_079#Text, вільний. – Назва з екрана.;

2. Верба О.Б. Вирішення судом питань, пов'язаних із настанням обставин, які ускладнюють або унеможливають виконання рішення / О.Б. Верба // Вісник Львів, ун-ту. Серія «Юридична».-2009.-Вип. 49.-С. 106-117.

3. [Електронний ресурс]Постанова Верховного Суду від 24.01.2019 р. у справі № 760/9521/15-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79439592>.

4. Віталій Кузьмишин. Проблеми виконання рішень судів досі актуальні / Суд инфо / Судебно-юридическая газета. Режим доступу: <https://sud.ua/ru/news/sud-info/111380problemi-vikonannya-rishen-sudiv-dosi-aktualni> (дата звернення 03.09.2023). – Назва з екрана;

5. Гуйван П. Д. Право на справедливий суд: сутність та темпоральні виміри за міжнародними стандартами : монографія / П. Д. Гуйван. – Харків : Право, 2019. – 584 с.

ХРИПУНОВ Денис Григорович

адвокат, керуючий партнер

Адвокатського бюро «Хрипунова Д.Г.»

ОСНОВНІ РИЗИКИ ПОРУШЕННЯ МАЙНОВИХ ПРАВ ГРОМАДЯН У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД ВІДНОВЛЕННЯ

У сучасному світі, однією із нагальних проблем окремих громадян та держави в цілому, є порушення прав власності від злочинних посягань. При цьому, найгостріше вказане питання постає саме у період який настає після дії форс – мажорних обставин, а саме: явищ непереборної сили природи, епідемій, війн, тощо.

Так, основною метою дослідження є:

- виявлення основних ризиків порушення майнових прав громадян у післявоєнний період відновлення,
- розробка дієвих механізмів протидії виявленим порушенням майнових прав громадян у післявоєнний період відновлення,
- розробка дієвих механізмів захисту майнових прав громадян у післявоєнний період відновлення на підставі виявлених ризиків,
- впровадження розроблених механізмів протидії і захисту порушенням майнових прав громадян у післявоєнний період відновлення в систему життєдіяльності громадян.

Досліджуючи вказане питання, шляхом аналізу нормативно – правових актів у сукупності із практичною діяльністю у галузі захисту прав громадян від протиправних посягань, можливо відокремити наступні основні ризики порушення майнових прав громадян у післявоєнний період відновлення:

- протиправне отримання права на компенсацію за знищене війною